

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

12741000

BRNO 1980

STAROSLOVANSKÝ OBJEKT U STRACHOTÍNA

/okr. Břeclav/

Bohuslav Klíma, jr., Ped. fak. UJEP Brno

/Obr.24/

Výkopová rýha pro sběrný plynovod Dolní Dunajovice - Hustopeče rozrušila západně od obce Strachotín pozoruhodný staroslovanský objekt, který mohl být prozkoumán v časové tísní dokončovacích prací plynovodu v říjnu 1977. Ležel na jižním svahu štěrkopískem pokryté plošiny ve vzdálenosti 50 m od polní cesty, která lemuje údolní nivu od Strachotína k Pouzdřanům. Vyhloubená jáma zde dosahovala šířky kolem 150cm a hloubky 180cm a zcela zničila podstatnou část objektu, jehož zbytky se rýsovaly ve východní stěně nápadně tmavou popelovitou výplní. Rovné dno spočívalo u jižního okraje na úrovni 110 cm pod povrchem, proti svahu se v délce 280 cm ještě více zahluhovalo. V těchto místech severního okraje se soustřeďovaly větší zlomky deskovitých a přepálených jílovců spolu s větším množstvím pevných uhlíků pod dřevu. Silně popelovitou zeminu zde lemovala červeně přepálená mazanice, která v profilu vykreslovala zřetelné překlenuť. Nálezová situace jednoznačně svědčila o rozrušené peci. Z jižní části dochovaného zbytku objektu se podařilo zachránit zlomky čtyř nádob. Mohla z nich být rekonstruována jedna celá nádoba a větší části dalších dvou. Tvarově i charakterem materiálu se řadí zřetelně ke keramice pražského typu, ale vykazují ještě určité starobylé rysy. To platí hlavně o větší nádobě z velmi hrubozrnného materiálu a nerovného povrchu s mírně vyhnutým a zaobleným okrajem. O jejím nedokonalém vypálení svědčí ta okolnost, že se jednotlivé střepy při vyzvedávání z vlhkého prostředí samy rozpadly. Další dvě nádoby velmi blízké profilace vykazují rovněž nerovný povrch s nápadnými stopami modelování v ruce. Jejich hrubý keramický materiál s příměsí písku a jemných zrněk slídy je lépe vypálen nežli předchozí. Obě tyto nádoby již spolehlivěji lze řadit do nejstarší vývojové fáze slovanského osídlení na našem území. Podle ochotně poskytnuté informace PhDr. Č. Stani, ČSc., lze keramický celek z rozrušené jámy u Strachotína srovnávat se zatím nepublikovaným inventářem skupiny sídlišť u severovýchodního cípu Nesiderského jezera, který je uložen v Zemském muzeu v Eisenstadtu /Rakousko/.

Altslawisches Objekt bei Strachotín /Bez. Břeclav/. Auf der Trasse der Sammelgasleitung stürzte ein Bagger im Hange oberhalb der Talauve westlich von Strachotín ein eingetieftes Objekt mit einem Feuerherd. Man konnte aus diesem Bruchstücke eines kompletteren Gefäßes und grössere Teile von weiteren drei bergen. Formlich sowie durch den Charakter des grobkörnigen Materialles reihen sich diese zwar zur Keramik des Prager Types, aber sie weisen noch gewisse altertümlichere Züge auf. Vermutlich gehören sie als Komplex zur ältesten Phase der slawischen Besiedlung in unseren Ländern.

NÁLEZY ZVÍŘECÍCH KOSTÍ ZE STAROSLOVANSKÉHO POHŘEBIŠTĚ U VELKÝCH BÍLOVIC

/okr. Břeclav/

Zdeněk Kratochvíl, AÚ ČSAV Brno

/Tab.8/

Součástí archeologických nálezů při výzkumu staroslovanského pohřebiště u Velkých Bílovic byly i zvířecí kosti z hrobů, jež jsou datovány do 9. - 10. stol. /Měřínský 1976, 1978/. Kostní zvířecí materiál je v mnoha případech zjevně neúplný, takže se nedá vždy s jistotou říci, jaké krajiny těla byly do hrobů přikládány. Ze zvířecích druhů to byl skot ve stáří asi 1 roku. Mladému jedinci do jednoho roku rovněž patřily kostní zbytky ovce. Stejně tak prase domácí bylo ve stáří do 6 měsíců. Nálezy kura domácího hovoří o tom, že tyto přílohy byly v hrobových objektech v podobě porcí, neboť byly vyzvednuty jednotlivé dlouhé kosti končetin, přičemž nemáme doklady pro kosti trupu. Mimo to jsou součástí hrobové výbavy početné doklady vaječných skořápek. Tato prvá skupina zvířat tvořila běžnou součást potravy, zatím co o následující skupině to nemůžeme jednoznačně říci. K ní v první řadě patří kůň, který je doložen jen pánevní kostí. Kostra psa ve stáří jednoho roku byla nejlépe a nejcelistvěji dochována. Na ní je pozoruhodné, že byla postižena dvěma patologickými nálezy. Na kosti čelní /tab.8, A-1/ jsou známky po vyhojení kostní ráně, pravděpodobně způsobené cizím ostrým předmětem. Kromě toho byla postižena pravá dolní stolička M₁ kariesními změnami a současně špatným uložením v dolní čelisti, takže tento zub vypadal na první pohled jako neprořezaný /tab.8, C, D-1/. Stejná stolička protilehlé strany dolní čelisti a ostatní zuby byly vyvinuty zcela normálně /tab.8, B/. Kromě tohoto jedince jsou však v nálezů kostní zbytky nasvědčující přítomnosti ještě jednoho jedince psa s plně vyvinutou denticí. I v případě kočky domácí se na

základě průzkumu jejich kostních zbytků ukázalo, že se jedná o zvířata mladší jednoho roku a to v počtu tří jedinců. Také u kočky domácí byl zjištěn patologický proces a to na distální části kosti holenní v podobě vytvořených exostoz /tab.8, E-1/. Mimo to je pozoruhodné, že dva jedinci kočky domácí byli velmi podobní jak stářím, tak co do velikosti, jak jsme zjistili proměřením dolních čelistí, kde odchylky v délkách jsou minimální /Kratochvíl 1978/. I.ze vyslovit předpoklad, že obě čelisti /tab.8, F, G/ patřily dvěma jedincům s největší pravděpodobností z jednoho vrhu.

Nález křečka rolního je nutno brát s opatrností, neboť je pravděpodobné, že jde o náhodné uhynutí tohoto zvířete, žijícího v zemi, jemuž měkká zemina hrobového zásyvu usnadnila rytí. Celkový přehled získaného zvířecího materiálu je uspořádán v následující tabulce.

	O b j e k t		H r o b y			č í s l o					
	57	58	21	25	29	30	49	50	60	64	71
<i>Equus ferus</i> f. <i>caballus</i>	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Bos primigenius</i> f. <i>taurus</i>	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Sus scrofa</i> f. <i>domesticus</i>	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Ovis - Capra</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
<i>Ovis ammon</i> f. <i>aries</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	79
<i>Felis lybica</i> f. <i>catus</i>	54	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Gallus gallus</i> f. <i>domesticus</i>	4	-	v ^x	13	-	v ^x	-	-	v ^x	9, v ^x	-
<i>Canis lupus</i> f. <i>familiaris</i>	122	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Cricetus cricetus</i>	1	-	-	-	12	-	-	-	-	-	18

v^x / vaječné skořápky

L i t e r a t u r a :

- Kratochvíl, Z., 1978 : Osteologický zvířecí materiál z Velkých Bílovic /okr. Břeclav/. Nálezová zpráva. Archiv AÚČSAV v Brně.
Měřínský, Z., 1976 : Pohřebiště ze střední doby hradištní u Velkých Bílovic /okr. Břeclav/. Přehled výzkumu 1976, v tisku.
Měřínský, Z., 1978 : Výzkum slovanského pohřebiště u Velkých Bílovic /okr. Břeclav/. Malovaný kraj 1978, v tisku.

Tierknochen aus altslawischen Gräbern von Velké Bílovice /Bez. Břeclav/ stammen aus dem 9. - 10. Jahrhundert. Die festgestellten beigelegten Gattungen in den Gräbern waren folgende: Pferd, Rind, kleine Wiederkäuer, Hausschwein, Hund und Hauskatze, Haushuhn, in vielen Fällen ebenfalls durch Eierschalen belegt. Der Hamsterfund wird als sekundär gewertet.

S L A W I S C H E R F U N D A U S U H E R S K Ý B R O D

/Bez. Uherské Hradiště/

Jiří P a v e l č í k , A Ú Č S A V B r n o

Beim Grundmauer aushub für das Kesselhaus der neuen Poliklinik im Raume "Klajnovka - Nový Maršov" fand J. Pospíšil ein slawisches Gefäß. Dieses gehört durch seine Durchführung - leicht handgedrehter Ton, eiförmiger Körper, umgeschlagener Rand und einfache unregelmässige Wellenlinie - verlässlich in das VIII. Jahrhundert u. Z. Eine eingehende Untersuchung der Fundstelle sowie ihrer Umgebung gewährte keine weiteren Angaben über die Fundsituation. Wir können daher mit Recht annehmen, dass unser Gefäßfund die Lage eines kleineren, durch Ackerung bereits ziemlich beschädigten Hügelgräberfeldes signalisiert.

Tab. 8
 Velké Bílovice /okr. Břeclav/. Kostní zbytky ze slovanských hrobů. A lebka psa s kostní jizvou /1/; B pravá dolní čelist; C, D levá dolní čelist stejného jedince s kariesní a nesprávně uloženou stoličkou $M_1/1$ /; E kost holenní kočky domácí s exostozami v distální části /1/; F, G dvě pravé dolní čelisti kočky domácí. - Knochenüberreste aus slawischen Gräbern. A Hundeschädel mit einer Knochennarbe /1/; B rechter Unterkiefer; C, D linker Unterkiefer desselben Individuums mit einem kariesen und unrichtig gelegten Backenzahn $M_1/1$ /; E Schienbein einer Hauskatze mit Exostozen im distalen Teil /1/; F, G zwei rechte Unterkiefer einer Hauskatze.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné